

Temeljem članka 28. stavak 1. podstavak 1. Zakona o zaštiti i spašavanju ("Narodne novine" broj 174/04., 79/07., 38/09. i 127/10.), članka 14. i članka 30. točka 2. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09. i 2/13.), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na 14. sjednici 29. travnja 2015. godine

S M J E R N I C E

za organizaciju i razvoj sustava zaštite i spašavanja na području Osječko-baranjske županije u 2015. godini

1. Uvod

Sukladno Zakonu o zaštiti i spašavanju ("Narodne novine" broj 174/04., 79/07., 38/09. i 127/10.) obveza je predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donijeti Smjernice za organizaciju i razvoj sustava zaštite i spašavanja na svom području. Navedenim dokumentom se uz osvrt na trenutačnu situaciju, propisuju mjere i aktivnosti koje je potrebno provesti kako bi se sustav zaštite i spašavanja ljudi, njihovih materijalnih i kulturnih dobara, kao i sustav zaštite okoliša, podigli na višu razinu.

Provedbom mjera i aktivnosti propisanih Smjernicama, postiže se ravnomjieran razvoj svih nositelja sustava zaštite i spašavanja.

Temelj za donošenje navedenih Smjernica jest Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Osječko-baranjske županije.

Upravo u ovom segmentu protekle je godine došlo do značajnih izmjena propisa kojima je regulirana metodologija izrade procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja (na snagu je stupio novi Pravilnik o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja, "Narodne novine" broj 30/14. i 67/14., u daljnjem tekstu: Pravilnik). Pravilnik je donio niz novina vezanih kako uz sadržaj Procjene ugroženosti tako i uz metodologiju njene izrade.

Najznačajnije izmjene odnose se na dio Procjene ugroženosti u kojem se analiziraju eventualne tehničko-tehnološke nesreće te povećan rizik i opasnost od poplava i ekstremnih vremenskih prilika prouzročenih klimatskim promjenama.

Novim Pravilnikom propisana je obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, da sukladno procjeni stvarnih i potencijalnih rizika i opasnosti, planske dokumente kojima se razrađuje postupanje u slučaju tehničko-tehnološke nesreće s opasnim tvarima, izrađuju u skladu s APELL procesom (Awareness and Preparedness for Emergencies at Local Level) Ujedinjenih naroda.

APELL proces razrađuje opasnosti unutar postrojenja koje posjeduje opasne tvari te utvrđuje sigurnosne standarde pri kretanju opasnog materijala na lokalnoj razini. APELL procesom propisuju se obveze nadležnih tijela u pružanju informacija javnosti kako kod nastanka tehničko-tehnološke nesreće s opasnim tvarima tako i pri izradi plana zaštite stanovništva od tehničko-tehnoloških nesreća s opasnim tvarima.

Izrada planskih dokumenata u skladu s APELL procesom podrazumijeva da će mnoge pravne osobe, koje posjeduju opasne tvari ili ih na bilo koji način koriste u svom proizvodnom procesu, biti dužne izraditi vlastite procjene ugroženosti, planove zaštite i spašavanja ili operativne planove, za čiju će učinkovitu primjenu biti nužno uključivanje šire društvene zajednice.

Uključivanje svih relevantnih čimbenika u izradu i učinkovitu primjenu planskih dokumenata još je značajnije ako se zna da planski dokumenti navedenih pravnih osoba moraju biti usklađeni i inkorporirani u planske dokumente jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U tom kontekstu treba reći da će u narednom razdoblju zbog povećanog opsega poslova (davanje suglasnosti na planske dokumente pravnih osoba koje posjeduju opasne tvari), biti nužno adekvatno kadrovski i materijalno-tehnički osposobiti Odsjek za zaštitu i spašavanje Osječko-baranjske županije, kao stručnu službu za poslove ovoga tipa.

Imajući u vidu sve navedeno stručne službe Osječko-baranjske županije, u suradnji sa Zavodom za unapređivanje sigurnosti d.d. iz Osijeka, pristupile su detaljnoj analizi potencijalnih ugroza na području Osječko-baranjske županije (kojom su razrađene sve opasnosti predviđene navedenim Pravilnikom).

Po završetku procesa analize te ispunjavanjem svih pravnih pretpostavki (21. studenoga 2014. Državna uprava za zaštitu i spašavanje dala je suglasnost na sadržaj nove Procjene ugroženosti), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je u prosincu 2014. godine novu Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Osječko-baranjske županije.

Sljedom navedenog Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Osječko-baranjske županije, donesena u prosincu 2014. godine bila je temelj za izradu Smjernica za organizaciju i razvoj sustava zaštite i spašavanja na području Osječko-baranjske županije u 2015. godini. Navedenim Smjernicama definirani su strateški ciljevi za organizaciju sustava zaštite i spašavanja na našem području.

Pri definiranju ciljeva predviđenih ovim Smjernicama osobita je pozornost posvećena nastojanju da njima budu obuhvaćeni svi ciljevi koji zbog niza objektivnih okolnosti, (složenost i opseg pojedinih poslova, nedostatan financijski kapacitet kako jedinica lokalne samouprave tako i županije, nedostatak kadrova unutar stručnih službi koje se bave zaštitom i spašavanjem na lokalnoj i regionalnoj razini, izostanak pravovremene dostave podataka od strane nadležnih institucija), nisu ostvareni prethodnih godina.

Smjernicama se stvaraju preduvjeti kako za prevenciju i zaštitu od mogućih ugroza tako i za učinkovito reagiranje u slučajevima nesreća, velikih nesreća i katastrofa, s ciljem minimiziranja štetnih posljedica i brze normalizacije svakodnevnog života na pogođenom području.

Pored toga Smjernicama se definiraju i usklađuju ljudski i materijalno-tehničke kapaciteti kojima raspolaže Osječko-baranjska županija, u slučaju pojave bilo kojeg oblika ugroze, te se ustrojava jedinstven i dobro koordiniran sustav zaštite i spašavanja s jasno definiranim ovlastima, nadležnostima i zadacima svih njegovih sastavnica.

2. Službe i pravne osobe koje se zaštitom i spašavanjem bave u okviru svoje redovne djelatnosti

Službe i pravne osobe koje se nekim oblikom zaštite i spašavanja bave u okviru svoje redovne djelatnosti jedan su od temeljnih nositelja sustava zaštite i spašavanja. U najširem smislu riječi ovdje možemo uključiti sve gospodarske subjekte koji svojim ljudskim, materijalno-tehničkim ili smještajnim kapacitetima mogu pomoći učinkovitoj provedbi aktivnosti zaštite i spašavanja (prijevoznike, građevinske, ugostiteljsko-turističke i druge gospodarske subjekte).

U prosincu 2010. godine župan Osječko-baranjske županije donio je Rješenje o određivanju operativnih snaga zaštite i spašavanja i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje u Osječko-baranjskoj županiji.

Navedenim Rješenjem određene su operativne snage i pravne osobe od interesa za zaštitu i spašavanje kojima će župan, u slučaju neposredne prijetnje od nastanka katastrofe ili veće nesreće na području Županije, dati određene zadaće.

U ožujku 2014. godine, na snagu je stupio novi Pravilnik o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja ("Narodne novine" broj 30/14. i 67/14.; u daljnjem tekstu: Pravilnik), kojim je određeno da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svojim odlukama određuju isključivo pravne osobe iz područja vlastite nadležnosti, kako bi se izbjegao sukob operativne nadležnosti između različitih razina sustava zaštite i spašavanja (lokalne, područne i državne).

Sukladno tome Rješenje o određivanju operativnih snaga zaštite i spašavanja i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje u Osječko-baranjskoj županiji, neophodno je tijekom 2015. uskladiti s odredbama navedenog Pravilnika. Pored toga u narednom razdoblju potrebno je zaključiti ugovore o suradnji s onim pravnim osobama koje (zbog odredbi navedenog Pravilnika) neće biti obuhvaćene navedenim Rješenjem, a bez čijeg je sudjelovanja praktično nemoguće provesti određene aktivnosti zaštite i spašavanja (primjerice gradske komunalne tvrtke).

O značaju kvalitetne suradnje s tvrtkama koje se u širem smislu bave nekim oblikom zaštite i spašavanja u okviru svoje redovite djelatnosti, najbolje govori podatak da upravo takve tvrtke, kod provedbe mjera obrane od poplava, na raspolaganje stavljaju vlastite kapacitete za potrebe eventualne evakuacije i smještaja ljudi i stoke s poplavom ugroženog područja.

Imajući u vidu sve navedeno, Županija će i u narednom razdoblju nastaviti i proširiti suradnju sa službama i pravnim osobama koje se zaštitom i spašavanjem bave u okviru svoje redovne djelatnosti, kako bi se osiguralo njihovo koordinirano djelovanje u budućim izvanrednim situacijama.

3. Udruge građana od interesa za sustav zaštite i spašavanja

Udruge građana od interesa za sustav zaštite i spašavanja daju izniman doprinos njegovu učinkovitom funkcioniranju. U mnogim izvanrednim situacijama, s kojima je posljednjih godina bila suočena Osječko-baranjska županija, upravo su specifična znanja i vještine kojima raspolažu navedene udruge, bile od presudnog značaja za pravodobnu i učinkovitu provedbu pojedinih aktivnosti zaštite i spašavanja.

Imajući u vidu navedene činjenice Županija je u proteklom razdoblju učinila brojne korake kako bi jasnije definirala značaj i funkciju udruga građana u daljnjoj izgradnji sustava zaštite i spašavanja na našem području. Sukladno tome treba istaknuti da je Županija zaključila sporazume o suradnji s Hrvatskom gorskom službom spašavanja, stanicom Osijek, Društvom za podvodne aktivnosti "Mursa" i Radio klubom "Osijek", kojima su definirani oblici suradnje u provedbi aktivnosti od zajedničkog interesa. Pored toga stručna služba Osječko-baranjske županije izradila je Registar udruga građana od interesa za sustav zaštite i spašavanja koji se kontinuirano ažurira i tijekom godine nadopunjuje novim podacima.

Na temelju navedenih sporazuma, Osječko-baranjska županija će u narednom razdoblju:

- nastaviti sufinanciranje redovitih djelatnosti Hrvatske gorske službe spašavanja, stanice Osijek (u okvirima određenim navedenim sporazumom o suradnji),
- nastaviti izgradnju integriranog sustava veze za potrebe operativnih snaga zaštite i spašavanja na našem području te
- intenzivirati proces opremanja i edukacije tima za zaštitu i spašavanje iz vode županijskih postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene.

4. Vatrogasna zapovjedništva i postrojbe

Vatrogasna zajednica Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Vatrogasna zajednica) objedinjuje vatrogasnu djelatnost na području Osječko-baranjske županije.

Vatrogasnu zajednicu čine 141 dobrovoljno vatrogasno društvo te tri javne profesionalne vatrogasne postrojbe udružene u 16 vatrogasnih zajednica gradova, općina i područja. Tri javne profesionalne vatrogasne postrojbe (JPVP Osijek, JPVP Našice i JPVP Beli Manastir) najopremljeniji su i najosposobljeniji dio vatrogasnog sustava koji može odgovoriti gotovo svim oblicima potencijalnih ugroza. Ipak potrebno je nastaviti sustavno ulagati u edukaciju i opremanje navedenih postrojbi kako bi iste održale najvišu razinu operativne spremnosti. Pored toga potrebno je, okviru financijskih mogućnosti, dalje razvijati djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava kao najbrojnijih i najrasprostranjenijih vatrogasnih postrojbi na području Županije.

Daljnji razvoj djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava još je značajniji, ako se zna, da pored svoje primarne funkcije, navedena društva ostvaruju i čitav niz drugih funkcija značajnih za skladno funkcioniranje šire društvene zajednice i često su jedan od glavnih nositelja društvenog života manjih lokalnih sredina.

Kako bi se materijalno-tehnička opremljenost i stručna osposobljenost vatrogasnih postrojbi podigla na višu razinu potrebno je, (kroz suradnju Osječko-baranjske županije, Vatrogasne zajednice i inih vatrogasnih postrojbi ovoga područja) provesti sljedeće aktivnosti:

1. Sustavno provoditi preventivne mjere zaštite od požara (osobito tijekom ljetnih mjeseci, u sezoni žetvenih radova kao i u drugim razdobljima u godini u kojima postoji povećana opasnost od nastanka požara).
2. Educirati lokalno stanovništvo o opasnostima i negativnim učincima požara.
3. Kontinuirano provoditi stručnu suradnju vatrogasnih zajednica gradova i općina, dobrovoljnih vatrogasnih društava i javnih profesionalnih vatrogasnih postrojbi na području Županije u cilju ostvarivanja zajedničkih zadaća i unaprjeđenja operativne sposobnosti svih vatrogasnih postrojbi.
4. Nastaviti opremanje vatrogasnih postrojbi najsuvremenijim materijalno-tehničkim sredstvima.
5. Stalno provoditi stručno osposobljavanje vatrogasnih postrojbi organizacijom seminara, tečajeva i pokaznih vježbi.
6. Intenzivirati suradnju vatrogasnih postrojbi na području Osječko-baranjske županije i drugih gospodarskih subjekata, ustanova i udruga koji se zaštitom i spašavanjem bave u okviru svoje redovne djelatnosti kako bi se osiguralo njihovo koordinirano djelovanje u slučaju nastanka nesreće, velike nesreće ili katastrofe.
7. Donijeti Provedbeni plan unaprjeđenja zaštite od požara za područje Osječko-baranjske županije za 2016. godinu.
8. Izraditi Izvješće o provedbi Provedbenog plana za unaprjeđenje zaštite od požara za područje Osječko-baranjske županije za 2015. godinu.
9. Izraditi Program rada i Financijski plan Vatrogasne zajednice Osječko-baranjske županije za 2016. godinu.

5. Zapovjedništvo i postrojbe civilne zaštite i Stožer zaštite i spašavanja

Zapovjedništvo i postrojbe civilne zaštite dio su operativnih snaga zaštite i spašavanja na području Osječko-baranjske županije.

U narednom razdoblju potrebno je intenzivirati proces njihovog materijalno-tehničkog opremanja, edukacije i uvježbavanja (trenutno su sve postrojbe opremljene osnovnom osobnom opremom, a nabavljen je i manji dio skupne specijalističke opreme za pojedine specijalističke timove).

Potpuno opremanje kako Zapovjedništva, tako i postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije, zahtjeva značajna financijska sredstva, treba stoga istaknuti da je u kolovozu 2014. godine uspješno realiziran projekt "Dravis 3" (koji se provodio u okviru IPA Programa prekogranične suradnje Hrvatska - Mađarska 2007. - 2013.).

Realizacijom navedenog projekta nabavljen je dio opreme za potrebe postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije (detektor eksplozivnih plinova, tri polinonepropusna zaštitna odijela, šator za dekontaminaciju i zapovjedni šator s opremom). Pored toga, u procesu izgradnje integriranog sustava radio veza u kriznim situacijama za potrebe operativnih snaga zaštite i spašavanja na području Osječko-baranjske županije, nabavljeno je i u funkciju stavljeno, ukupno 45 kolnih i 35 ručnih radio postaja. Pored toga nabavljen je i mobilni repetitorski sustav.

Područje Slavonije i Baranje duže je vrijeme zahvaćeno procesom depopulacije i intenzivnog iseljavanja mladog radno aktivnog stanovništva, koje pod utjecajem teške gospodarske krize napušta Republiku Hrvatsku. Negativne posljedice ovoga procesa vidljive su u svim područjima društvenog života, a trag su ostavile i u sastavu postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije. U protekloj godini čak 40 pripadnika navedenih postrojbi iselilo se s područja Osječko-baranjske županije. Sukladno tome jedan od prioriteta u 2015. godini bit će osiguranje pune popunjenosti postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije.

Stožer zaštite i spašavanja Osječko-baranjske županije u više je navrata u proteklom razdoblju potvrdio opravdanost svoga postojanja iskazavši sposobnost učinkovitog operativnog djelovanja u kriznim situacijama. Upravo stoga, Stožer će i u narednom razdoblju u slučaju nastanka bilo kakvog izvanrednog događaja na našem području, poduzeti sve potrebne mjere, kako bi se zaštitili životi i imovina stanovnika Osječko-baranjske županije.

Mjere i aktivnosti koje u 2015. godine treba provesti kako bi sustav civilne zaštite na našem području bio spreman odgovoriti svim potencijalnim izazovima su:

1. U suradnji sa svim relevantnim institucijama izraditi standardne operativne postupke za sve predvidive oblike izvanrednih situacija;
2. Nastaviti izgradnju integriranog sustava radio veza u kriznim situacijama, za potrebe operativnih snaga zaštite i spašavanja na području Osječko-baranjske županije te ga adekvatno opremiti;
3. Sustavno provoditi edukaciju članova Stožera zaštite i spašavanja Osječko-baranjske županije, Zapovjedništva civilne zaštite Osječko-baranjske županije, vatrogasnog zapovjedništva te postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene (s osobitim naglaskom na edukaciji o sustavu radioveza, radiokomunikacijama te rukovanju radio uređajima);
4. Nastaviti proces materijalno-tehničkog opremanja Zapovjedništva civilne zaštite osječko-baranjske županije i postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije;
5. Izvršiti smotru postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije i provoditi njihovo sustavno uvježbavanje kako bi se održala njihova operativna spremnost;
6. Permanentno provoditi proces edukacije djece i mladeži u području zaštite i spašavanja;
7. Kontinuirano provoditi pokazne vježbe kako bi se provjerila spremnost sustava zaštite i spašavanja za odgovor na sve potencijalne ugroze te uklonili eventualno uočeni nedostaci;
8. Putem Mješovite radne skupine za prekograničnu suradnju u području zaštite i spašavanja nastaviti dosadašnju kvalitetnu suradnju s mađarskom Županijom Baranja (kroz intenzivnije kontakte, razmjenu informacija i provedbu zajedničkih vježbi u pograničnom području) kako bi se postiglo sinkronizirano djelovanje dvaju susjednih regija u slučaju nastanka nesreća, velikih nesreća i katastrofa;
9. Kroz sudjelovanje u programima za prekograničnu suradnju Europske unije osigurati sredstva za daljnju izgradnju sustava zaštite i spašavanje;

10. Nastaviti međunarodnu suradnju na unaprjeđenju sustava zaštite i spašavanja kako sa državama članicama Europske unije tako i s drugim državama u regiji;
11. Unaprijediti međužupanijsku i regionalnu suradnju na unaprjeđenju sustava zaštite i spašavanja;
12. U suradnji Osječko-baranjske županije i gradova na njenom području osnovati skladište u kojemu će se na adekvatan način uskladištiti oprema specijalističkih postrojbi civilne zaštite Osječko-baranjske županije i oprema ostalih sastavnica sustava zaštite i spašavanja;
13. U provedbi svih aktivnosti značajnih za izgradnju sustava zaštite i spašavanja, sustavno unaprjeđivati koordinaciju Stožera za zaštitu i spašavanje Osječko-baranjske županije i stožera za zaštitu i spašavanje jedinica lokalne samouprave;
14. Intenzivirati suradnju sa svim relevantnim institucijama na državnoj razini.

6. Skloništa

Kako bi se osigurala stalna ispravnost i funkcionalnost skloništa odnosno očuvala njihova temeljna zaštitna funkcija u narednom razdoblju potrebno je:

1. U proračunima jedinica lokalne samouprave osigurati sredstva za redovito održavanje skloništa osnovne zaštite u njihovom vlasništvu;
2. Potaknuti rješavanje imovinsko-pravnih odnosa u skloništima u kojima nije provedeno etažiranje kako bi se omogućilo svrhovito korištenje navedenih objekata;
3. Održavanje skloništa (koje obuhvaća poslove tekućeg održavanja, servisnog održavanja i radove investicijskog održavanja) provoditi sukladno pravilima struke.

7. Objava

Ove Smjernice bit će objavljene u "Županijskom glasniku".

Klasa: 810-01/15-01/1

Urbroj: 2158/1-01-01-15-6

Osijek, 29. travnja 2015.

Predsjednik

Antun Kapraljević, v.r.